

A-cyclus 23ste zondag door het jaar

Lezing:

15 Als je broeder zondigt,
ga er heen en wijs hem terecht,
tussen jou en hem alléén;
als hij naar je zal horen
heb je je broeder teruggewonnen.

16 Als hij niet zal horen
neem er dan nog één of twee met je mee,
opdat 'bij monde van twee of drie getuigen
elke bewering gestaafd wordt' (Dt 19,15).

17 Als hij aan hen voorbijhoort,
zeg het aan de vergadering;
als hij ook aan de vergadering voorbijhoort
laat hij dan voor je zijn
zoals de volksheiden en de tollenaar.

18 *Amen* is het, zeg ik u:
zoveel als ge zult binden op de aarde
zal gebonden zijn in de hemel
en zoveel als ge zult losmaken op de aarde
zal losgemaakt zijn in de hemel.

19 Wéér zeg ik het u:
als er twee van u op de aarde
eenstemmig zijn over elke zaak
waarom zij vragen
zal die hun geworden
van bij mijn Vader die in de hemelen is.

20 Want waar twee of drie
samengebracht zijn in mijn naam,
daar ben ik in hun midden!

Mt 18,15-20 (Naardense Bijbel)

Overweging

Uw talrijke aanwezigheid hier, op de eerste Lier-viering in de kapel van het WZC Minnewater sinds half maart, is al een uitleg, een toelichting op de evangelietekst.

Laten we samen kijken naar die tekst, stap voor stap. (We kozen voor een frisse, nieuwe vertaling uit de Naardense Bijbel.)

“Als je broeder zondigt, - ik stap even over op de vrouwelijke wijze om ons wakker te maken of te houden - als je zuster zondigt, ga er heen en wijs haar terecht, tussen jou en haar alleen; als zij naar je zal horen, heb je je zuster teruggewonnen.” Dit is geen goede raad voor teambuilding, geen groepspsychologie, het is zorg voor mekaar – voor hem of haar én voor jezelf, heel uitdrukkelijk, ook voor jezelf. Want die dubbele zorg, voor de ander en voor jezelf, komt voort van Degene die ons samen draagt. Het is een echo van de Bijbelse heiligheidswet (Leviticus 19, voor onze tekst meer bepaald: Lev. 19,17-18).

Die heiligheidswet is een variante op de Tien Woorden van leven (tien geboden): leven in Verbond met God. Hoe doe je dat? Hoe mógen we dat doen?

Die “wet” formuleert om te beginnen een voorwaarde om naar je broer of zus toe te stappen. “Je zult je broer/zus niet in je hart haten”, luidt het begin van vers 17. Dus, héb je iets tegen je broer of zus, kom je niet overeen, dan moet je dat níét doen – naar hem of haar toegaan en terechtwijzen. Nee, begin daar nog niet aan, kijk eerst in je eigen hart en je eigen leven, kom eerst in het rein met jezelf, met je eigen schuld – Jean Bastiaens roept hier de schulden-bede op van het Onze Vader.

Het belangrijkste is het laatste woord van de eerste zin: **je broer, je zus winnen** – én jezelf, want je zou ook jezelf verliezen als je niet naar je broer of je zus toegaat.

De tweede zin bevat in de tekst uitdrukkelijk ’n verwijzing naar het Bijbels geloof, neergeschreven in het boek Deuteronomium 19,15. Daar staat : “Laat nooit één enkele getuige opstaan tegen iemand, voor welk onrecht en welke zonde dan ook...” . We lezen de evangelietekst gewoonlijk omgekeerd: luistert je broer of zus niet naar jou, haal er dan versterking bij. Neen, de Bijbel ziet het zo: het woord van slechts één persoon? Niet doen, liever checken met twee of drie!

Als de man of vrouw dan aan twee of drie voorbijhoort – een mooi woord: het is horen maar doen alsof je niet hoort, geen rekening houden met wat je hoort.

Als die mens aan twee of drie voorbijhoort, als je uitgesproken zorg – altijd weer die heilige zorg, zorg om ’n zuiver motief, de heiligheidswet, de mens ten aanzien van God, dat wil ook zeggen ten aanzien van elkaar! – als jullie uitgesproken zorg onbeantwoord blijft, leg de kwestie dan voor aan de vergadering. Vergadering, “ekklèsia” staat er hier, maar beter is het te vertalen met gemeente, of nog beter, zoals hier, de vergadering, misschien gemeenschap. (Vertaal ik met “ekklèsia”, dan roep ik meteen een beeld en een wereld op die ons de toegang tot deze mooie lezing verspert.)

Dan komt het: “Amen”, d.w.z. Ik verzeker u, besluit. Zoveel als je zult binden op de aarde, zal gebonden zijn in de hemel, en parallel: losmaken op aarde en in de hemel. Wat wij hier onder het oog van God, heiligen onder elkaar (Paulus noemt ons vaak “heiligen”), mensen die in Verbond met God zoeken te leven, wat wij hier doen, dat staat bij God in de boeken, daar zegt God ja op. We gedragen ons op aarde onder de blik van de hemel.

De laatste twee zinnen van de evangelietekst zijn de spiegel van het eerste deel. Bidden is net als vermanen geschenk van Degene die in ons midden is. Let op de nadruk in de voorlaatste zin: **samen**. Elders in het evangelie wordt gezegd: bid en ge zult verkrijgen. Maar hier wordt iets anders of iets méér gezegd: “als er twee van u op de aarde eenstemmig zijn over elke zaak waarom zij vragen”. Het hoofdwerkwoord is niet: vraag, maar wees eenstemmig. En let wel: eenstemmig bidden in zijn Naam – zoals Hij dus in onze situatie zou bidden.

“Matteüs verdiept dit proces (van v. 15-18) door erop te wijzen dat onze interpersoonlijke relaties ook bij God (‘in de hemel’) bindend zijn”, zegt Benoît Standaert: Matteüs “schetst in het hart van zijn evangelie de kleinst mogelijke gemeenschap – twee of drie! – en verzekert die van Jezus’ nabijheid”. De naam “Emmanuel” (God met ons) is de eerste naam van Jezus, in Mt 1,12, en de laatste; het zijn de laatste woorden van Mt in 28,20, “alle dagen, tot aan het einde van de wereld”. Dat is eigenlijk ’n groot cadeau: onze relaties tellen voor God. Al bidden we maar met twee of drie zo samen, dan is Hij daar, dan draagt Hij ons, dan komt Hij aanwezig – dat is het toch wat we doen als we hier brood breken.

Geert Delbeke

De Lier, 6 september 2020

Met dank aan Benoît Standaert: “In de school van Matteüs. Commentaar bij de zondagslezingen van de A-cyclus”, Licap 1995, p. 173-5, en Jean Bastiaens: “Het Woord is mens geworden. Commentaren bij de zondagslezingen jaar A, B en C”, Halewijn, 2015, p. 98-99.